

Lovforslag nr. L 128. Fremsat den 28. januar 1983 af undervisningsministeren

Forslag

til

Lov om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger

§ 1. Handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger kan meddele undervisning inden for erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige eller dermed beslægtede fagområder.

§ 2. Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus er højere læreanstalter.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan godkende oprettelse af en handelshøjskole for Syd- og Sønderjylland med hjemsted i Sønderborg.

§ 3. Handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger skal være selvejende institutioner, hvis vedtægter godkendes af undervisningsministeren.

§ 4. Det er en betingelse for, at oprettelsen af institutionerne i denne lov kan godkendes, at de indgår som hensigtsmæssige led i en landsomfattende planlægning til opfyldelse af konstaterede eller forventede behov for sådanne institutioner.

Stk. 2. En meddelt godkendelse kan tilbagekaldes, hvis der ikke længere er behov for institutionen, eller hvis denne ikke i øvrigt opfylder vilkår for godkendelse. En meddelt godkendelse kan endvidere tilbagekaldes, hvis institutionen ikke overholder de af undervisningsministeren fastsatte bestemmelser eller givne pålæg.

§ 5. En handelshøjskoleafdeling står efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse under tilsyn af en handelshøjskole.

§ 6. Udgifterne ved driften af handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger afholdes af statskassen.

Stk. 2. Statskassen kan yde institutionerne rente- og afdragsfri lån til opførelse, ombygning eller køb af bygninger samt tilskud til indretning af lejede lokaler.

Stk. 3. Udstyr og lignende til brug for institutionerne stilles til rådighed af staten.

§ 7. Betegnelsen »handelshøjskole« og »handelshøjskoleafdeling« må kun anvendes af godkendte institutioner.

§ 8. Undervisningsministeren er øverste forvaltningsmyndighed for de institutioner, der er omfattet af loven, og fastsætter bestemmelser om institutionernes drift og virksomhed.

§ 9. Loven træder i kraft den 1. juli 1983.

Stk. 2. Lov om handelshøjskoler, jf. lovbeholdtelse nr. 355 af 24. juli 1971, ophæves.

§ 10. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

A. De gældende regler

De gældende regler for handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger m.v. er primært fastsat i lov nr. 193 af 26. maj 1965 med ændringer i lov nr. 233 af 19. maj 1971, jf. lovbekendtgørelse nr. 355 af 24. juli 1971. (Optrykt som bilag).

I lovens kapitel I om *handelshøjskoler* er det anført, at de selvejende institutioner, Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus, der står under undervisningsministerens tilsyn, er højere læreanstalter, som har til formål at meddele undervisning og drive forskning inden for erhvervsøkonomiske og dermed beslægtede samt erhvervsproglige fagområder. Undervisning og forskning inden for disse områder kan dog efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse også finde sted som led i et universitets eller universitetscenters virksomhed. Uddannelserne skal i så fald tilrettelægges i samarbejde med handelshøjskolerne. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangsbetingelser, undervisningen, eksamen og om tildeling af erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige videnskabelige grader.

Endvidere indeholder loven bestemmelser om handelshøjskolernes styrende organer. Bestemmelsen i lov nr. 362 af 13. juni 1973 om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner § 40, stk. 4, har imidlertid for så vidt erstattet disse bestemmelser, som det i § 40, stk. 4, er anført, at undervisningsministeren bemyndiges til efter forhandling med handelshøjskolerne i København og Århus at træffe bestemmelse om, hvornår og i hvilket omfang disse institutioner omfattes af loven. Under henvisning til denne bestemmelse er der udstedt bekendtgørelser og godkendt statutter for de 2 handelshøjskoler. Bekendtgørelserne og statutterne indeholder bestemmelser om en styrelsesordning, der svarer til styrelsesordningen for de andre højere uddannelsesinstitutioner. Dog er der taget hensyn til, at handelshøjskolerne er selvejende institutioner. Der

er derfor for hver handelshøjskole etableret et styrelsesråd, der bl.a. har ansvar for handelshøjskolens økonomi og regnskaber, og som foruden af repræsentanter for højskolen består af udefra kommende medlemmer.

De 2 handelshøjskoler er gradvis udbygget med uddannelser og med forskning og har fået status som højere læreanstalter som følge af den udvikling, der gennem årene er foregået.

Om *handelshøjskoleafdelinger* er det fastsat i loven, at handelshøjskoleafdelinger, der kan meddele nogle nærmere angivne former for undervisning inden for erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige områder, er selvejende institutioner med vedtægter godkendt af undervisningsministeren.

Handelshøjskoleafdelinger skal for at kunne godkendes af undervisningsministeriet udover at opfylde det krævede behov opfylde en række særlige krav. De skal således følge undervisningsplaner, som er godkendt af en handelshøjskole, og benytte vedkommende handelshøjskoles skriftlige eksamensopgaver og censorer. Vedkommende handelshøjskole har også i et vist omfang opgaver ved stillingsbesættelser ved handelshøjskoleafdelinger.

Der eksisterer i dag 6 handelshøjskoleafdelinger, nemlig i Ålborg, Kolding, Sønderborg, Herning, Esbjerg og Varde. De 3 første er i undervisningsmæssig henseende knyttet til Handelshøjskolen i København og de øvrige til Handelshøjskolen i Århus. I administrativ henseende samarbejder afdelingerne i vidt omfang med de lokale handelsskoler.

Endelig er det i loven fastsat, at *andre institutioner* end dem, der er omtalt foran, kan forberede til og afholde korrespondenteksaminer, hvis de opfylder samme betingelser som handelshøjskoleafdelinger med hensyn til en række forhold vedrørende undervisning, lærerkræfter osv.

B. Baggrunden for lovforslaget

Hensigten med lovforslaget er først og fremmest at tilvejebringe en hjemmel for undervisningsministeren til at godkende oprettelse af en handelshøjskole i det syd- og sønderjyske område. I området er der som nævnt oprettet handelshøjskoleafdelinger i Kolding, Sønderborg, Esbjerg og Varde.

Hensigten er tillige at forenkle og ajourføre de gældende regler, som udviklingen i nogen grad er løbet fra.

Det forekommer ikke rationelt, at der i regionen Syd- og Sønderjylland findes 4 handelshøjskoleafdelinger, hvoraf 2 er knyttet til Handelshøjskolen i København og 2 til Handelshøjskolen i Århus. Undervisningsministeriet er derfor positivt indstillet over for, at der sker en sammenlægning af afdelingerne til én selvstændig institution med hjemsted i Sønderborg, hvor den mest udbyggede afdeling ligger. Dette vil have uddannelsesmæssige og organisatoriske fordele og medføre en bedre økonomisk styring og udnyttelse af ressourcerne. Planlægningsmæssige overvejelser viser, at der er et betydeligt behov for i regionen at udbygge de videregående uddannelser ikke mindst inden for det erhvervsorienterede område. Om og hvornår en handelshøjskole kan blive en realitet, må dog i høj grad bero på, hvor stor en interesse der er herfor i regionen.

Oprettelse af en handelshøjskole, vil der hermed være skabt et fundament for, at denne med tiden, hvis udviklingen begrundes, kan gøres til en egentlig højere læreanstalt med styrelsesregler helt eller delvis efter styrelsesloven for højere uddannelsesinstitutioner. Dette skal i så fald ske ved lov. Der vil ikke være nogen hindring for, at institutionen kan varetage forskningsopgaver for midler, der specielt måtte blive givet til dette formål. Det må imidlertid understreges, at staten for tiden højst kan forventes at stille meget begrænsede midler til rådighed til løsning af forskningsopgaver ved en handelshøjskole i Syd- og Sønderjylland, da det generelt findes betænkeligt at sprede forskningsressourcerne.

Som anført i afsnit A har de 2 eksisterende handelshøjskoler tilsvarende gennemgået en gradvis udbygning.

Med hensyn til de styrelsesmæssige forhold må der etableres en særlig ordening, ikke mindst fordi den syd- og sønderjyske handelshøjskole tænkes baseret på de nuværende 4 handelshøjskoleafdelinger i området, der forudsættes at indgå i en samlet handelshøjskolestruktur. Undervisningsministeriet vil lægge vægt på, at der bevares en tæt tilknytning til lokalområderne.

Som nævnt tilsigtes det også med lovforslaget at forenkle og ajourføre de gældende regler. Loven er fra 1965, men revideret i 1971. Indirekte er loven også ændret ved styrelsesloven for højere uddannelsesinstitutioner af 1973, der indebærer, at de 2 handelshøjskoler i København og Århus kan henføres under styrelsesloven. Rent lovteknisk tiltrænges altså en sanering af reglerne. Hertil kommer at loven på en række områder forekommer forældet bl.a. i forhold til udviklingen inden for uddannelsessystemet.

C. Lovens administrative og økonomiske konsekvenser

I sig selv medfører loven ikke økonomiske konsekvenser. Det er klart, at en etablering af en handelshøjskole med udbygning af uddannelserne i Syd- og Sønderjylland vil betyde, at der skal stilles større bevillinger til rådighed, men dette vil der blive søgt hjemmel til inden for undervisningsministeriets bevillingsrammer.

Det må bero på nærmere overvejelser, hvordan de administrative forhold ved handelshøjskolen for Syd- og Sønderjylland skal indrettes.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen handler kun om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger. Derimod omtales ikke universiteter og universitetscentre. De nævnes i den gældende lovs § 1, stk. 2, som sidestillet med handelshøjskoler i henseende til, hvad de kan tilbyde inden for de erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige områder, jfr. lovens § 12 a, stk. 1, om samarbejdet mellem institutionerne.

Når det ikke anses for nødvendigt at nævne universiteter og universitetscentre i lovforslaget, beror det på, at der allerede i lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner er hjemmel til, at undervisningsministeren på disse områder kan fastsætte regler om uddannelse m.v.

Selvom det ikke er nævnt i lovforslaget, skal det hidtidige samarbejde mellem handelshøjskolerne og de universiteter og universitetscentre, der har undervisningstilbud inden for de erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige fagområder naturligvis gennemføres, hvis der findes behov for det, ligesom undervisningsministeren kan pålægge institutionerne at samarbejde.

Lovforslaget omfatter heller ikke, som den nuværende lovs § 7, stk. 4, hjemmel til, at »andre institutioner« kan forberede til og afholde korrespondenteksamen. I praksis har enkelte handels-

skoler med særlig godkendelse varetaget sådan undervisning. Undervisningsministeriet mener imidlertid ikke, at der er behov for at opretholde bestemmelsen.

Til § 2

Til stk. 1

Der sker ikke ved lovforslaget nogen ændring i de 2 eksisterende handelshøjskolars status.

Til stk. 2

Om baggrunden for denne bestemmelse henvises til afsnit B i de almindelige bemærkninger om en handelshøjskole for Syd- og Sønderjylland. Som anført dér oprettes handelshøjskolen ikke som en egentlig højere læreanstalt ved denne lov. En overgang til status som højere læreanstalt skal ske ved lovændring.

Til § 3

Institutionernes traditionelle status som selv- ejende institutioner opretholdes. En sådan status indebærer, at institutionernes tilknytning til det lokale og regionale samfund og til erhvervslivet via bestyrelser bevarer.

Til § 4

Det følger af overordnede planlægnings- og budgetmæssige hensyn, at undervisningsministeren ved godkendelse af oprettelse og ved nedlæggelse af institutioner må anlægge behovsbetragtninger, jf. i øvrigt lov om lands- og regionplanlægning §§ 3 og 4 om den sammenfattende fysiske landsplanlægning. Behovet som forudsætning for godkendelse er nærmere formuleret i § 4. Herudover vil det som hidtil være en forudsætning, at institutionen kan disponere over de nødvendige lærerkræfter,

lokaler m.v.

Til § 5

Afdelingerne forudsættes at stå under tilsyn af en handelshøjskole efter ministeriets nærmere bestemmelse. Indtil videre vil det være handelshøjskolerne i København og Århus, der fører tilsyn m.v., og de 2 handelshøjskoler vil fortsat have pligt til at påtage sig sådanne opgaver over for afdelingerne.

Til § 6

Svarer stort set til gældende lovs § 9. Uanset bestemmelsen i § 6 kan institutionen efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse modtage tilskud fra anden side.

Til § 7

Svarer til gældende lovs § 12, stk. 1 og 2. Bestemmelsen i gældende lovs § 12, stk. 3, om eneret for dimittender fra institutionerne til at anvende særlige betegnelser er udgået, da man anser det for overflødigt at opretholde specielle lovregler på dette område. Endvidere udgår bestemmelsen i stk. 4 om konsekvenserne, hvis denne bestemmelse og bestemmelserne i stk. 1 og 2 overtrædes.

Til § 8

De bestemmelser, som undervisningsministeren vil kunne fastsætte, omhandler en række forskellige forhold, f.eks: optagelse, uddannelser, eksaminer, ansættelser, bevillinger og styrelse. Hvad specielt angår styrelsesforhold, bemærkes, at de 2 eksisterende handelshøjskoler fortsat vil være omfattet af bestemmelsen i § 40, stk. 4, i lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.

Bekendtgørelse nr. 355 af 24. juli 1971 af Lov om handelshøjskoler

Herved bekendtgøres lov nr. 193 af 26. maj 1965 om handelshøjskoler med de ændringer og tilføjelser, som følger af lov nr. 233 af 19. maj 1971.

Kap. I

Handelshøjskoler

§ 1. De selvejende institutioner Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus er højere læreanstalter, som har til formål at meddele undervisning og drive forskning inden for erhvervsøkonomiske og dermed beslægtede samt erhvervsproglige fagområder.

Stk. 2. Undervisning og forskning inden for de i stk. 1 nævnte fagområder kan dog efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse også finde sted som et led i et universitets eller et universitetscenters virksomhed.

§ 2. De nærmere regler om den i § 1 nævnte undervisning og de dertil knyttede eksaminer fastsættes af undervisningsministeren.

§ 3. Regler om tildeling af erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige videnskabelige grader fastsættes af undervisningsministeren.

§ 4. En handelshøjskoles styrende organer er: Et rektorembede, styrelsesråd og konsistorium samt de ved handelshøjskolen oprettede fagråd, institutnævn og studienævn. Valgbestemmelser samt de nærmere regler om styrelsesorganernes sammensætning og kompetence fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. De studerende ved handelshøjskolen repræsenteres af de studerendes råd.

§ 5. Ophævet.

§ 6. Handelshøjskolerne står under tilsyn af undervisningsministeren.

Kap. II

Handelshøjskoleafdelinger

§ 7. Med undervisningsministerens godkendelse kan erhvervsøkonomiske specialstudier med afsluttende diplomprøver oprettes ved institutioner uden for handelshøjskolerne. Sådant godkendelse kan begrænses til at gælde undervisning til og afholdelse af diplomprøvens første del alene.

Stk. 2. Godkendelse er betinget af, at

1. der efter undervisningsministerens skøn er tilstrækkeligt behov for sådan undervisning på det pågældende sted,
2. institutionen disponerer over studieledere og lærerkræfter med de fornødne kvalifikationer, samt at
3. vedkommende institution følger undervisningsplaner, som er godkendt af en handelshøjskole, og benytter vedkommende handelshøjskoles skriftlige eksamensopgaver og de af denne anvendte censorer.

Stk. 3. De nævnte institutioner, der betegnes som handelshøjskoleafdelinger, skal organiseres som selvejende institutioner, og deres vedtægter skal godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 4. Med undervisningsministerens godkendelse kan de nævnte eller andre institutioner endvidere forberede til og afholde ensproglige og tresproglige korrespondenteksaminer på de i stk. 2 angivne betingelser.

Stk. 5. På steder, hvor der i henhold til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre skal etableres universitetscentre, kan det almene erhvervsøkonomiske studium med undervisningsministerens godkendelse oprettes ved en eksisterende handelshøjskoleafdeling med henblik på senere

integration i universitetscentret. Oprettelse sker på de i stk. 2 nævnte betingelser.

Stk. 6. På andre end de i stk. 5 omhandlede steder kan det almene erhvervsøkonomiske studium med undervisningsministerens godkendelse oprettes ved en handelshøjskoleafdeling. Oprettelse sker på de i stk. 2 nævnte betingelser.

§ 8. De i § 7 omhandlede institutioner står under tilsyn af undervisningsministeren.

Kap. III

Almindelige bestemmelser

§ 9. Udgifterne til driften af handelshøjskolerne og de i § 7 nævnte institutioner afholdes af statskassen efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren og med godkendelse af finansudvalget, kan statskassen yde handelshøjskoler rente- og afdragsfrie lån til opførelse, ombygning eller køb af bygninger samt tilskud til indretning af lejede lokaler.

Stk. 3. Udstyr og lignende til brug for handelshøjskoler og de i § 7 nævnte institutioner stilles til rådighed af staten.

§ 10. Regler om adgangsbetingelser for studerende fastsættes af undervisningsministeren.

§ 11. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere regler om besættelse af lærerstillingen samt om lærernes og det øvrige personale løn- og tjenesteforhold.

§ 12. Betegnelsen »handelshøjskole« må kun anvendes af Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus.

Stk. 2. Kun de i § 7 nævnte institutioner må betegne sig som »handelshøjskoleafdeling«.

Stk. 3. Dimittender fra handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger samt fra erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige uddannelser, der i medfør af § 1, stk. 2, er henlagt under et universitet eller et universitetscenter, er eneberettigede til at anvende de betegnelser for gennemgået uddannelse, som fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 4. Den, der uberettiget anvender de i stk. 1-3 nævnte betegnelser, straffes med bøde.

§ 12 a. De erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige uddannelser, der i medfør af § 1, stk. 2, er henlagt til et universitet eller et universitetscenter, tilrettelægges i samarbejde med handelshøjskolerne.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 9-11 gælder ikke for undervisning og forskning, der i medfør af § 1, stk. 2, er henlagt under et universitet eller et universitetscenter.

§ 13. Loven træder i kraft den 1. august 1965.

Stk. 2. Lov nr. 272 af 14. juni 1951 om handelshøjskoler ophæves.

§ 14. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lov nr. 233 af 19. maj 1971 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

Loven træder i kraft den 1. september 1971.

Undervisningsministeriet, den 24. juli 1971

HELGE LARSEN

/ J. E. Hansen